

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Кирил Атанасов Аладжов, дн

съгласно Заповед № ЗП – 470/ 24. 03. 2017 год. на Ректора на НСА доц. Пенчо Гешев

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на научната и образователна степен “Доктор” по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ)”, Професионално направление 7.6. Спорт

на тема:

„ИЗСЛЕДВАНЕ НА МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОДИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА СКОРОСТНАТА ИЗДРЪЖЛИВОСТ ПРИ 13 – 14 ГОДИШНИ ФУТБОЛИСТИ”

на Петър Русев Пеев

докторант редовна форма на обучение към катедра “Лека атлетика”, при
Национална Спортна Академия “Васил Левски”

Научен ръководител: Проф. Марин Георгиев Гъдев, ДН

I. ЛИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Докторантът Петър Русев Пеев е роден на 12 януари 1988 год. в гр. Карнобат. Средното си образование завършва през 2007 год. в Средно образователно училище „Св. св. Кирил и Методий” в гр. Карнобат. През 2011 год. завършва бакалавърска степен като треньор по лека атлетика и учител по физическо възпитание, към Национална спортна академия „Васил Левски”. През 2012 год. завършва магистърска степен по специалност „Треньор по кондиционна подготовка”.

Спортно – състезателната дейност на Петър Пеев се отличава с голямото разнообразие на практикуваните лекоатлетически дисциплини. В периода от 1999 до 2013 год. той се състезава в дисциплините от 100 м до 20 км спортно ходене. Носител е на 11 републикански титли (спортното ходене, 800 м, 4 x 400 м, 3000 м бягане с препятствия, както и на крос кьнтри). Притежател е и на редица други отличия и титли от републикански първенства.

През 2014 год. спечелва конкурс за редовен докторант към катедра „Лека атлетика” в НСА „Васил Левски”. През периода на докторантурата участва в редица международни и национални научни конференции, както и в научен проект към катедра „Лека атлетика”. През 2016 год е назначен като треньор по физическа подготовка към ПФК ”Левски”, София.

II. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Актуалността на темата е добре обоснована от автора чрез поставената цел в настоящия дисертационен труд *„Оптимизиране методиката за развиване двигателната способност към проява на скоростна издръжливост при 13-14 годишни футболисти”*. Актуалността на дисертационния труд проличава и от получените резултати от проведеното анкетно проучване направено с 52-ма футболни специалисти от Българската треньорска школа по футбол. Данните от това проучване показват *”известно подценяване значението на способността към проява на скоростна издръжливост в този възрастов период и наличието на празноти и методически грешки, по отношение на използваните методи и средства за развиване на тази способност”*.

Възприетата структура на дисертационния труд, съставен от въведение, три основни глави и четвърта заключителна, с направени изводи и препоръки за научни и практически приноси, е логично следствие от добре формулираните цел, основни задачи и методика за нейното разработване.

III. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НА ИЗСЛЕДВАНИТЕ МЕТОДИ И НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 160 компютърни страници. Съдържанието е оформено в 4 (четири) глави. Трудът е онагледен с 37 таблици и 27 фигури. Докторантът е използвал общо 210 литературни източника, от които 37 на кирилица и 173 на латиница. В края на дисертационния труд са поместени 13 броя приложения, които допълнително онагледяват фактологичната част на изследователската дейност.

В глава първа докторантът е направил подробен литературен обзор, като в рамките на 42 страници се е постарал да обхване голям брой автори, специалисти и литературни източници. В тази част на дисертационния труд е посочена и работната хипотеза, която дава добра представа за очаквания резултат от изследването:....*”Изследвайки признаците, характеризиращи двигателната мобилност по време на игра, ще успеем да очертаем рамките на профила, характеризиращ обема и интензивността на двигателната активност”*.

Авторът си е поставил като основна цел: *„Оптимизиране методиката за развиване на двигателната способност към проява на скоростна издръжливост, при 13-14 годишни футболисти, чрез определяне на количествените ѝ характеристики по време на игра...”*. Така формулираната цел дава добра представа за насоките на предстоящата изследователска дейност на докторанта Петър Пеев.

За реализиране на поставената в дисертационния труд цел докторанта е посочил 7 (седем) задачи, които в голяма степен изясняват същността на поставения за разработване проблем и насочват изследователската работа в посока отговаряща на темата на труда.

Организацията на проведеното изследване протича в три последователни етапа с обща продължителност една и половина състезателни години – от мес. март 2015 год. , до мес. декември 2016 год.

За реализиране на целта и задачите на изследването докторанта е използвал 12 специализирани методи и батерия от спортно-педагогически тестове.

Проведено е анкетно проучване, с цел да се установи мнението на български специалисти, относно специалната скоростна издръжливост на футболисти във възрастовия период 13-14 години. В дисертационния труд, чрез проведения експеримент, са решени основните проблеми посредством използването на следните методи: *анализ на специализирана научно-методична литература*, при която са отразени мненията на голям брой специалисти, засягащи пряко проблемите на дисертационния труд. Освен това са използвани и *методите на наблюдение и беседа*, които заедно с проведеното анкетно проучване, допълнително ориентират докторантът в неговата изследователска дейност.

Изследвано е нивото на скоростно – силовите способности, с взривен характер, като за целта е използван *цифров отскокомер (ЦОМ-2)*.

Определени са количествените параметри на изминатото разстояние, по време на игра, в различните зони на работен режим, *чрез базирана GPS специализирана апаратура*.

Освен спортно – педагогически тестове, в проведеното изследване, допълнително са използвани *медико – биологически, физиологични и психологически тестове*.

За анализиране на получените, от изследването резултати, са използвани следните математико – статистически методи: *вариационен, корелационен, сравнителен и процентен*.

Общият брой на лицата, участващи в проведеното изследване, за първия етап е 52-ма футболни специалисти от треньорската школа по футбол, 18 футболисти от ДЮШ при ПФК „Левски и 54-ма футболисти от ДЮШ при ПФК „ЦСКА“. За вторият период изследваните лица са 20 футболисти от ПФК „Левски“ и 17 от ДЮШ при ПФК „Берое“, гр. Стара Загора.

В третата глава докторантът е анализирайл получените резултати от експеримента. Подробно са анализирани данните от проведеното анкетно проучване, направено с 52-ма футболни специалисти с различна спортна квалификация. Резултатите от това проучване са коректно отразени на представените фигури , които нагледно обогатяват дисертационния труд.

В тази част на дисертацията подробно са анализирани *взаимовръзката между способността за проява на скоростна издръжливост и скоростно – силовите възможности на 13-14 годишни футболисти*, при което за целта са използвани подходящи спортно – педагогически тестове. При анализа на получените резултати автора е използвал вариационния анализ, което дава основание за коректност на свързаните с тях изводи.

Установени са корелационните взаимовръзки между признаците, характеризиращи изследваните двигателни способности. В тази връзка са и направените изводи, които автора е отразил в този раздел от дисертационния труд: *„Максималните скоростни способности повлияват в най-голяма степен развитието на скоростната издръжливост“ и „Скоростно – силовите способности с взривен характер повлияват индиректно върху проявата на скоростната издръжливост, чрез повишаване нивото на скоростните възможности“*.

Сполучливо е използването на теренният тест „Совалково бягане 3x50 м” за определяне на анаеробните възможности на изследваните млади футболисти. Този тест е лесно-приложим, надежден и дава добра информация за моментните скоростно-силови възможности на изследваните млади футболисти.

Установени и анализирани са граничните стойности на пулсовата честота и скоростта при отделните разновидности на двигателната мобилност за изследваната възрастова група, които нагледно са отразени в табличен вид.

Направено е апаратурно изследване на количествените характеристики на отделните разновидности на мобилност, по време на игра, *посредством специализирана GPS система*. Получените данни са отразени на графики и таблици. Получените резултати на изследваната бегова активност, при младите футболисти, може да послужат за обективизиране на тренировъчния процес, в тази възрастова група.

В тази част от дисертационният труд докторанта Петър Пеев е описал и характеризирал използваните от него, в проведения педагогически експеримент, различни модели (девет на брой) с разработени комплекси от упражнения за специализирано развиване на скоростната издръжливост в тази възрастова група. Прави впечатление сполучливият подбор на разработените комплекси от упражнения, както и тяхното онагледяване. Непонятен за мен е използвания от автора термин, че тези модели могат да бъдат използвани като „кондиционни инжекции” в тренировъчния процес. В спорта има понятие „тонизиращи тренировки” а „инжекциите” са присъщи на медицинската терминология!

Изследван е ефектът на приложената от автора „експертна методика” за развиване на скоростната издръжливост, чрез тест „Совалка 3x50 м” и лабораторен тест „Wingate” при 13 – 14 годишни футболисти. Получените резултати от приложената методика показват, че са настъпили положителни промени в „анаеробната мощ на детския организъм”.

С цел да се добие представа за цялостния ефект на приложената тренировъчна методика, в края на тази глава от дисертационния труд, докторанта Петър Пеев е направил *вариационен и сравнителен анализ* на получените данни от началното и крайно тестиране на изследвания контингент млади футболисти – *експериментална и контролни групи*. Авторът установява, че вследствие на прилаганата тренировъчна програма въздействието върху експерименталната група, по отношение развитието на скоростната издръжливост, е значително по-голямо, в сравнение с контролната група.

Прави впечатление, че за наличието на „експериментална“ (15 футболисти) и „контролна“ група (17 футболисти), в дисертационния труд, се споменава чак на стр. 126-а. Според изискванията това трябва да стане значително по-напред – в раздел „Организация на изследването“.

В този раздел докторанта е прекалил с използването на елементи от литературен обзор, чието място по-правило, трябва да бъде в „Глава първа“ на дисертационния труд, а не в неговата аналитична част!

В заключителната четвърта глава са отразени изводите, препоръките и приносите на дисертационния труд. Изведени са 9 (девет) извода, 6 (шест) препоръки и 4 (четири) научно – приложни приноси. На базата на проведените спортно – педагогически експеримент и получените резултати от него направените изводи и препоръки звучат убедително и могат да бъдат полезни за практиката в тренировъчния процес на подрастващи футболисти. Предложените от автора модели и тренировъчни методики за развиване на скоростната издръжливост, според докторанта, са *„един нов подход за развиване на това качество при подрастващи футболисти в изследвания възрастов период“*. Според мен, предложената тренировъчна методика би могла да бъде един апробирам модел в учебно – тренировъчния процес и за другите възрастови групи футболисти.

След така проведен експеримент, приносите се налагат от само себе си и те са отражение на изследователската и практико – приложна дейност на автора:

Научно са определени зоните на двигателната дейност за изследваната възраст млади футболисти;

Разработен и определен е профила на двигателната дейност, по отношение обем и интензивност, по време на официални футболни мачове, във възрастовия период 13-14 години;

Научно – обоснован е нов подход при развиването на скоростната издръжливост при подрастващи футболисти.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

С цел по-голямата значимост на проведеното дисертационно изследване бих направил следните препоръки:

Препоръчвам на младият ни колега, който се е устремил към нелеката тренировъчна и научно – преподавателска дейност, по-внимателно да подхожда при използването на термини като: „*моц*“, „*мощност*“, „*пикова мощност*“ и „*взривна сила*“, както и тяхното прилагане при занимания с подрастващи от по-долните възрастови групи. Подобни названия и подходи са по-подходящи за по-горните възрастови групи (не само за футбола) – при юноши и мъже, с оглед поносимостта на човешкият организъм при натоварвания с такъв характер.

V. ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Докторантът Петър Пеев е представил автореферат, в края на който е поместен списък с 3 (три) публикации, свързани с темата на дисертационния труд. Те са публикувани в периода 2014 – 2015-та година. В авторефератът автора е направил справка за научните приноси в дисертацията, които в този си вид на фона на проведеното изследване, са добре аргументирани и са подходящи за приложение в практиката.

Запознавайки се с материалите по конкурса констатирах, че Петър Пеев се е съобразил с направените забележки и препоръки от рецензентите в предварителните рецензии.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Независимо от посочените в рецензията някои незначителни пропуски считам, че така разработеният дисертационен труд има необходимите научни и научно-приложни приноси и свидетелства за това, че докторанта притежава необходимите познания и способности за осъществяване и реализиране в практиката на научни изследвания.

В заключение предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Петър Русев Пеев образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка“ (вкл. Методика на лечебната физкултура), професионално направление 7.6. „Спорт“.

София, 10. 04. 2017 год.

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

проф. Кирил Атанасов Аладжов, дн